

## บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการ TO BE NUMBER ONE โดยใช้พลังแกนนำเยาวชน  
อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาสบุรฮัม ชาะฮะ<sup>1</sup>

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาโครงสร้างและกลไกการดำเนินงานของโครงการ TO BE NUMBER ONE ในอำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส 2) พัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการโดยใช้พลังแกนนำเยาวชนระดับอำเภอ และ 3) ทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น การวิจัยดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์และปัจจัยเชิงสาเหตุ โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากเยาวชนสมาชิกโครงการ จำนวน 374 คน และข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 44 คน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบจากผลการวิจัยร่วมกับแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก การเสริมพลัง และภาวะผู้นำเยาวชน และระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบกับเยาวชนสมาชิกชมรม TO BE NUMBER ONE จำนวน 160 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานของโครงการมีลักษณะเป็นระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงสถานศึกษา ชุมชน ศูนย์เพื่อนใจ หน่วยงานสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา โดยมีแกนนำเยาวชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน พฤติกรรมเชิงบวกของเยาวชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.23 และการดำเนินโครงการอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 3.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 โดยชุดตัวแปรด้านประสิทธิภาพการเข้าร่วมกิจกรรม การได้รับการอบรมภาวะผู้นำหรือทักษะชีวิต ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม และการดำเนินโครงการ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเชิงบวกของเยาวชนได้ร้อยละ 67.00 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น คือ CHANAE Model ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ Collaboration, Heart Space, Active Youth Leaders, Network Continuity, Adaptive Activities และ Evaluation and Empowerment และ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า เยาวชนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29 มีคะแนนรวมเฉลี่ย 90.25 คะแนนจาก 100 คะแนน โดยมีความพึงพอใจระดับสูง ร้อยละ 95.00 และระดับปานกลาง ร้อยละ 5.00

โดยสรุป CHANAE Model เป็นรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการ TO BE NUMBER ONE ที่เหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมของอำเภอจะนะ มีจุดเด่นในการใช้พลังแกนนำเยาวชน การสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางใจ การเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย และการประเมินเพื่อเสริมพลัง สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาเยาวชนและป้องกันปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ได้

**คำสำคัญ:** การพัฒนารูปแบบ, การขับเคลื่อนโครงการ TO BE NUMBER ONE, แกนนำเยาวชน, พฤติกรรมเชิงบวกของเยาวชน, บริบทวัฒนธรรม

<sup>1</sup>นักสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ประเทศไทย

## Research article

## Development of a Youth Led Implementation Model for the TO BE NUMBER ONE Project in Chanae District Narathiwat Province

Burham Saha<sup>1</sup>

### Abstract

This mixed methods study aimed to examine the implementation structure and mechanisms of the TO BE NUMBER ONE project in Chanae District, Narathiwat Province, Thailand; develop a youth led implementation model; and assess satisfaction following pilot implementation. The study comprised three phases: a situational assessment involving quantitative data from 374 youth members and qualitative data from 44 stakeholders; model development informed by these findings and concepts of positive youth development, empowerment, and youth leadership; and pilot implementation involving 160 youth members. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, correlation analysis, and multiple regression, while qualitative data underwent thematic analysis.

The project operated through a network connecting schools, communities, Friend Corners, public health agencies, local authorities, and community and religious leaders, with youth leaders serving as key facilitators. Mean scores for positive youth behavior and project implementation were 4.33 (SD = 0.23) and 3.91 (SD = 0.25), respectively. The regression model explained 67.00% of the variance in positive behavior. The resulting CHANAE Model comprised six components: Collaboration, Heart Space, Active Youth Leaders, Network Continuity, Adaptive Activities, and Evaluation and Empowerment. Following pilot implementation, mean satisfaction was 4.51 (SD = 0.29), equivalent to 90.25 out of 100 points; 95.00% reported high satisfaction and 5.00% moderate satisfaction.

The CHANAE Model offers a contextually grounded approach to youth engagement and project implementation in a multicultural setting. High satisfaction supports its acceptability among pilot participants; however, its effects on behavioral change and substance use prevention require further evaluation.

**Keywords:** model development; TO BE NUMBER ONE; youth leadership; positive youth behavior; multicultural context

---

<sup>1</sup>Public Health Technical Officer, Professional Level, Chanae District Public Health Office, Narathiwat Province, Thailand

## บทนำ

การป้องกันปัญหาเสพติดในเยาวชนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต ภาวะผู้นำ ความสัมพันธ์กับเพื่อน และโอกาสในการมีส่วนร่วมกับชุมชน การดำเนินงานจึงต้องพิจารณาทั้งศักยภาพของเยาวชนและระบบสนับสนุนจากครอบครัว สถานศึกษา และหน่วยงานในพื้นที่ แนวทางที่ให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมออกแบบและดำเนินกิจกรรมมีความสำคัญต่อความสำเร็จ ความเข้าใจความต้องการและวิธีสื่อสารที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย (Ballard et al., 2023; Aresi et al., 2023)

โครงการ TO BE NUMBER ONE เป็นกลไกการส่งเสริมศักยภาพและสร้างโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยมีชมรมและศูนย์เพื่อนใจเป็นฐานการดำเนินงาน งานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารชมรมและการขับเคลื่อนโครงการในประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดระบบบริหาร ความร่วมมือของภาคี และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ชลิตา อุดมรักษาสกุล, 2564; ก้องเกียรติยศ แซพิมพ์พันธ์ และคณะ, 2564) อย่างไรก็ตามการมีโครงสร้างโครงการยังต้องเชื่อมโยงกับโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการตัดสินใจและทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายด้านภาษา ศาสนา และวิถีชีวิต การจัดกิจกรรมเยาวชนจึงต้องคำนึงถึงการยอมรับของครอบครัว ผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา ควบคู่กับความต้องการของเยาวชน โครงการในพื้นที่ดำเนินงานผ่านสถานศึกษา ชุมชนศูนย์เพื่อนใจ และภาคีเครือข่าย แต่ยังไม่จำเป็นต้องศึกษากลไกที่ทำให้แกนนำเยาวชนสามารถเชื่อมเพื่อนกับโครงการ รวมถึงเงื่อนไขที่สนับสนุนหรือขัดขวางความต่อเนื่องของกิจกรรม

กรอบการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกและการเสริมพลังที่ทบทวนในงานวิจัยนี้มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้ร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลง ผ่านประสบการณ์ลงมือทำ การสะท้อนบทเรียน และการได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ การศึกษาการพัฒนาผู้นำเยาวชนในบริบทพื้นที่บ้านเกิดและการขับเคลื่อนชมรมในระดับจังหวัดเป็นฐานสำหรับพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพแกนนำ บริบทชุมชน และความต่อเนื่องของเครือข่าย (คมวิทย์ สุขเสนีย์ และนินุสรา มินทรศักดิ์, 2566; ภาณุพันธ์ โพธิ์ชัย และสิทธิชัย ไสสม, 2569)

การวิจัยนี้จึงใช้ข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนที่เหมาะสมกับอำเภอจะนะ โดยพิจารณาพฤติกรรมเชิงบวก ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรม และมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง แล้วประเมินความพึงพอใจหลังทดลองใช้รูปแบบ

การประเมินดังกล่าวให้ข้อมูลการยอมรับของกลุ่มทดลองและเป็นฐานสำหรับการศึกษาผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมในระยะต่อไป

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้าง กลไก และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ในอำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการโดยใช้พลังแกนนำเยาวชนให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบและประเมินความพึงพอใจของเยาวชนหลังการใช้รูปแบบ

## วิธีการศึกษา

### 1. รูปแบบและพื้นที่ศึกษา

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานชนิดลำดับขั้นเชิงอธิบายร่วมกับกระบวนการพัฒนารูปแบบ ดำเนินงานในอำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ครอบคลุมสถานศึกษาที่มีชมรม TO BE NUMBER ONE ศูนย์เพื่อนใจ และชุมชนที่เข้าร่วมโครงการในปีงบประมาณ 2567–2568 แบ่งเป็นการศึกษาสถานการณ์การสังเคราะห์และพัฒนารูปแบบ และการทดลองใช้พร้อมประเมินความพึงพอใจ

### 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเชิงปริมาณคือสมาชิกโครงการอายุ 13–24 ปี จำนวน 13,236 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยสูตร Cochran และปรับด้วยประชากรจำกัด ได้ 374 คน คัดเลือกโดยการสุ่มอย่างมีระบบจากบัญชีรายชื่อ กำหนดช่วงการสุ่มประมาณทุก 35 คน และสุ่มเลขเริ่มต้น ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพคัดเลือกแบบเจาะจง 44 คน ได้แก่ แกนนำเยาวชน 16 คน ครูหรือผู้ดูแลชมรม 8 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 6 คน ผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชน 6 คน ผู้ปกครองหรือภาคีเครือข่าย 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน กลุ่มทดลองใช้ประกอบด้วยเยาวชน 160 คน จากสถานศึกษาหรือชุมชนต้นแบบที่มีประสบการณ์เข้าร่วมโครงการต่อเนื่อง

### 3. เครื่องมือวิจัย

ใช้แบบสอบถามสถานการณ์โครงการ ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมเชิงบวก 25 ข้อ การสนับสนุนการดำเนินโครงการ และคำถามปลายเปิด ผลพฤติกรรมรายงานใน 3 มิติ ได้แก่ การป้องกันยาเสพติด ภาวะผู้นำและทักษะชีวิต และจิตอาสาและพลเมืองเยาวชน ใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามความพึงพอใจหลังทดลองใช้มี 20 ข้อ แบ่งเป็นเนื้อหาและความเหมาะสม กระบวนการดำเนินงาน ผลลัพธ์ที่ได้รับ และความพึงพอใจโดยรวม ด้านละ 5 ข้อ คะแนนรวมเต็ม 100 คะแนน เครื่องมือเชิงคุณภาพประกอบด้วยแนวคำถามสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แนวคำถามสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกข้อมูล ครอบคลุมโครงสร้างโครงการ บทบาทแกนนำ ปัจจัยสนับสนุน อุปสรรค และแนวทางพัฒนา

#### 4. คุณภาพเครื่องมือ

ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คนตรวจสอบแบบสอบถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ 0.67–1.00 ทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มเป้าหมาย 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคสำหรับพฤติกรรมเชิงบวก 0.87 การสนับสนุนการดำเนินโครงการ 0.84 และความพึงพอใจ 0.79 ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คนตรวจสอบแนวคำถามและแบบบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ และมีการทดลองสนทนากับกลุ่มเยาวชนนาร่องและครูผู้ดูแลเพื่อปรับความเข้าใจและลำดับคำถาม

#### 5. การดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 เก็บแบบสอบถามจากสมาชิกโครงการ 374 คน และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับการสนทนากลุ่มเพื่ออธิบายโครงสร้าง บทบาทแกนนำ และบริบทการดำเนินงาน มีการบันทึกเสียงและจดบันทึกประกอบ ระยะที่ 2 สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก การเสริมพลัง และภาวะผู้นำ เพื่อกำหนดองค์ประกอบและแนวทางดำเนินงานของ CHANAE Model ระยะที่ 3 ทดลองใช้กับเยาวชน 160 คน และประเมินความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบ บทความนี้รายงานผลประเมินหลังทดลองใช้ตามข้อมูลผลการศึกษาที่มีอยู่

#### 6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายข้อมูลทั่วไป คะแนนพฤติกรรม และความพึงพอใจ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสหสัมพันธ์และการถดถอยพหุคูณ โดยแบบจำลองประกอบด้วยอายุ เพศ ประสบการณ์เข้าร่วมการอบรมภาวะผู้นำหรือทักษะชีวิต ความถี่เข้าร่วม และคะแนน

การดำเนินโครงการ รายงาน B, SE,  $\beta$ , t, ค่า p และช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ตามตารางผลวิเคราะห์ ตารางที่ 2 กำหนดนัยสำคัญ .05 ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหาจากการถอดความ กำหนดรหัส จัดกลุ่มประเด็น และสังเคราะห์ความหมายตามวัตถุประสงค์

#### 7. จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส เลขที่โครงการวิจัย 34/2568 ลงวันที่ 30 กันยายน 2568 การคุ้มครองผู้เข้าร่วมวิจัยครอบคลุมการชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการวิจัย การขอความยินยอมโดยสมัครใจ การเคารพสิทธิในการถอนตัว การรักษาความลับของข้อมูล และการนำเสนอผลในภาพรวมโดยไม่เปิดเผยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้

#### ผลการศึกษา

##### 1. ลักษณะกลุ่มตัวอย่างและพฤติกรรมเชิงบวก

ผู้เข้าร่วมวิจัย 374 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 244 คน (ร้อยละ 65.24) อายุเฉลี่ย 16.74 ปี (SD = 2.28) ช่วงอายุ 13–24 ปี เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 47.33 อาศัยกับบิดามารดาร้อยละ 87.70 เคยเข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 78.88 และเคยอบรมภาวะผู้นำหรือทักษะชีวิตร้อยละ 68.18 เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอร้อยละ 44.12 พฤติกรรมเชิงบวกโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.33 (SD = 0.23) ด้านการป้องกันยาเสพติดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่คะแนนการดำเนินโครงการเฉลี่ย 3.91 (SD = 0.25) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนพฤติกรรมเชิงบวกและการดำเนินโครงการ (n = 374)

| มิติ                    | Mean | SD   | ระดับ     |
|-------------------------|------|------|-----------|
| การป้องกันยาเสพติด      | 4.53 | 0.25 | มากที่สุด |
| ภาวะผู้นำและทักษะชีวิต  | 4.24 | 0.32 | มากที่สุด |
| จิตอาสาและพลเมืองเยาวชน | 4.22 | 0.37 | มากที่สุด |
| การดำเนินโครงการ        | 3.91 | 0.25 | มาก       |
| พฤติกรรมเชิงบวกโดยรวม   | 4.33 | 0.23 | มากที่สุด |

## 2. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงบวก

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า การดำเนินงานโครงการตามการรับรู้ของเยาวชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเชิงบวกโดยรวม ( $r = 0.389$ ,  $p < .001$ ) ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรทั้ง 6 ตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเชิงบวกได้ร้อยละ 67.00 ( $R = 0.818$ ,  $R^2 = 0.670$ , Adjusted  $R^2 = 0.664$ ;  $F(6, 367) = 123.97$ ,  $p < .001$ ) เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นในแบบจำลอง

ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม การได้รับการอบรมภาวะผู้นำหรือทักษะชีวิต และความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $\beta = 0.467$ ,  $0.209$  และ  $0.336$  ตามลำดับ;  $p < .001$ ) ส่วนอายุ เพศ และการดำเนินงานโครงการตามการรับรู้ของเยาวชน ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงบวกของเยาวชน ( $n = 374$ )

| ตัวแปร                               | B (SE)       | $\beta$ | t     | p      | 95% CI         |
|--------------------------------------|--------------|---------|-------|--------|----------------|
| ค่าคงที่                             | 3.85 (0.13)  | -       | 29.05 | < .001 | 3.59 ถึง 4.11  |
| อายุ                                 | -0.00 (0.00) | -0.022  | -0.73 | .468   | -0.01 ถึง 0.00 |
| เพศหญิง                              | 0.02 (0.01)  | 0.039   | 1.30  | .195   | -0.01 ถึง 0.05 |
| เคยเข้าร่วมกิจกรรม TO BE NUMBER ONE  | 0.27 (0.02)  | 0.467   | 12.07 | < .001 | 0.22 ถึง 0.31  |
| เคยได้รับการอบรมภาวะผู้นำ/ทักษะชีวิต | 0.10 (0.02)  | 0.209   | 6.29  | < .001 | 0.07 ถึง 0.14  |
| ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม          | 0.10 (0.01)  | 0.336   | 8.68  | < .001 | 0.08 ถึง 0.13  |
| คะแนนการดำเนินโครงการ                | 0.02 (0.03)  | 0.024   | 0.71  | .481   | -0.04 ถึง 0.09 |

## 3. โครงสร้างและกลไกจากข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล 44 คน พบว่า โครงสร้างการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE เชื่อมโยงสถานศึกษา ชุมชน และภาคีเครือข่าย โดยมีแกนนำเยาวชนเป็นกลไกประสานระหว่างกลุ่มเพื่อน ครู และผู้รับผิดชอบโครงการ บทบาทสำคัญของแกนนำ ได้แก่ การชักชวนเพื่อนเข้าร่วม การออกแบบกิจกรรม การเป็นพี่เลี้ยงกลุ่มย่อย และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะที่ครูและสถานศึกษานับสนับสนุนพื้นที่และกำกับดูแลการดำเนินงาน ส่วนผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำศาสนามีบทบาทในการสร้างการยอมรับและสนับสนุนทรัพยากร

กิจกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าได้รับการยอมรับจากเยาวชน ได้แก่ ดนตรี กีฬา ศิลปะ จิตอาสา เวทีแสดงความสามารถ การอบรมแกนนำ และการให้คำปรึกษาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้เยาวชนแสดงออกโดยไม่ถูกตีตราว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง และการใช้ศูนย์เพื่อนใจเป็นพื้นที่รับฟัง ให้คำปรึกษา และสนับสนุนด้านจิตสังคม

เงื่อนไขสำคัญในการออกแบบกิจกรรม ได้แก่ ความเหมาะสมด้านภาษา ศาสนา เวลา สถานที่ การแต่งกาย และความคาดหวังของครอบครัว โดยเฉพาะกิจกรรมนอกเวลาเรียนที่ต้อง

ประสานกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา อุปสรรคที่พบประกอบด้วยข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ ภาระงานของครูและเจ้าหน้าที่ การเปลี่ยนรุ่นแกนนำ และการติดตามผลที่ไม่ต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูลเสนอให้จัดระบบพี่สอนน้อง ฐานข้อมูลแกนนำ คู่มือการดำเนินงานในพื้นที่ และการสะท้อนผลหลังจัดกิจกรรม เพื่อสนับสนุนความต่อเนื่องและลดการพึ่งพาบุคคลหลัก

## 4. รูปแบบการขับเคลื่อนที่พัฒนาขึ้น

การสังเคราะห์ผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกับแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก การเสริมพลังและภาวะผู้นำเยาวชน นำไปสู่การพัฒนา CHANAE Model ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย (Collaboration) พื้นที่ปลอดภัยทางใจ (Heart Space) แกนนำเยาวชนเชิงรุก (Active Youth Leaders) เครือข่ายต่อเนื่อง (Network Continuity) กิจกรรมที่ปรับตามบริบท (Adaptive Activities) และการประเมินเพื่อเสริมพลัง (Evaluation and Empowerment) ดังตารางที่ 3 รูปแบบกำหนดให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบและดำเนินกิจกรรม ตลอดจนประเมินและสะท้อนผลโดยผู้ใหญ่ว่าทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง สนับสนุนทรัพยากร และเอื้อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับบริบทพื้นที่

### ตารางที่ 3 องค์ประกอบและแนวทางปฏิบัติของ CHANAE Model

| องค์ประกอบ                  | ความหมาย                    | แนวทางปฏิบัติ                                                                                                             |
|-----------------------------|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| C: Collaboration            | ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย | โรงเรียน ชุมชน สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง และผู้นำศาสนาร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการในระดับพื้นที่   |
| H: Heart Space              | พื้นที่ปลอดภัยทางใจ         | ใช้ศูนย์เพื่อนใจและกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นพื้นที่รับฟัง ให้คำปรึกษา ลดการตีตรา และเปิดโอกาสให้เยาวชนแสดงออกอย่างเหมาะสม     |
| A: Active Youth Leaders     | แกนนำเยาวชนเชิงรุก          | พัฒนาแกนนำเยาวชนให้มีบทบาทในการคิดกิจกรรม สื่อสารกับเพื่อน เป็นพี่เลี้ยงกลุ่มย่อย และเป็นต้นแบบพฤติกรรมเชิงบวก            |
| N: Network Continuity       | เครือข่ายต่อเนื่อง          | สร้างระบบพี่สอนน้อง ฐานข้อมูลแกนนำเยาวชนแต่ละรุ่น และกลไกส่งต่อประสบการณ์ระหว่างรุ่นเพื่อลดการหยุดชะงักของโครงการ         |
| A: Adaptive Activities      | กิจกรรมที่ปรับตามบริบท      | ออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ศาสนา ภาษา เวลา วิถีชีวิตของชุมชน และความต้องการของเยาวชนในพื้นที่                    |
| E: Evaluation & Empowerment | การประเมินเพื่อเสริมพลัง    | ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการสะท้อนผล ประเมินกิจกรรม เสนอแนวทางพัฒนา และใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง |

#### 5. ความพึงพอใจหลังทดลองใช้

เยาวชนที่เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบจำนวน 160 คน มีอายุเฉลี่ย 16.07 ปี ( $SD = 1.68$ ) กำลังศึกษาอยู่ร้อยละ 96.88 เป็นเยาวชนจากสถานศึกษาต้นแบบ 118 คน และชุมชนต้นแบบ 42 คน โดยทุกคนมีประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ TO BE NUMBER ONE

ผลการประเมินหลังทดลองใช้พบว่า ความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 ( $SD = 0.29$ ) และคะแนนรวมเฉลี่ย 90.25 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ( $SD = 5.87$ )

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.57 ( $SD = 0.38$ ) รองลงมาคือด้านผลลัพธ์ที่ได้รับ 4.51 ( $SD = 0.39$ ) ด้านเนื้อหาและความเหมาะสมของแนวทาง 4.50 ( $SD = 0.33$ ) และด้านกระบวนการดำเนินงาน 4.48 ( $SD = 0.33$ ) ดังตารางที่ 4 เมื่อจำแนกตามระดับคะแนนรวม พบว่า เยาวชนมีความพึงพอใจระดับสูง 152 คน (ร้อยละ 95.00) ระดับปานกลาง 8 คน (ร้อยละ 5.00) และไม่พบผู้ที่มีความพึงพอใจระดับต่ำ

#### ตารางที่ 4 ความพึงพอใจหลังทดลองใช้รูปแบบ (n = 160)

| ด้าน                                        | Mean  | SD   | ต่ำสุด | สูงสุด |
|---------------------------------------------|-------|------|--------|--------|
| ด้านที่ 1<br>เนื้อหาและความเหมาะสมของแนวทาง | 4.50  | 0.33 | 3.20   | 5.00   |
| ด้านที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน                | 4.48  | 0.33 | 3.20   | 5.00   |
| ด้านที่ 3 ผลลัพธ์ที่ได้รับ                  | 4.51  | 0.39 | 2.80   | 5.00   |
| ด้านที่ 4 ความพึงพอใจโดยรวม                 | 4.57  | 0.38 | 3.00   | 5.00   |
| ภาพรวมทุกด้าน                               | 4.51  | 0.29 | 3.15   | 4.85   |
| คะแนนรวม 100 คะแนน                          | 90.25 | 5.87 | 63.00  | 97.00  |

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความสนใจและความเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม 4.64 ( $SD = 0.62$ ) รองลงมาคือความสุขและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ 4.62 ( $SD = 0.56$ ) และความเห็นว่าการโครงการควรดำเนินต่อในสถานศึกษาหรือชุมชน 4.59 ( $SD = 0.58$ ) ทั้งนี้ คะแนนด้านผลลัพธ์ที่ได้รับสะท้อนการรับรู้ของเยาวชนหลังเข้าร่วมกิจกรรมผ่านแบบประเมินความพึงพอใจ

### อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ในอำเภอจะนะเชื่อมโยงสถานศึกษา ชุมชน และภาคีเครือข่าย โดยมีแกนนำเยาวชนเป็นกลไกสำคัญในการประสานงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มเพื่อน ข้อค้นพบเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่า แกนนำมีบทบาทในการชักชวนเยาวชน ออกแบบกิจกรรม เป็นพี่เลี้ยงกลุ่มย่อย และประสานการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ บทบาทดังกล่าวอาจเอื้อต่อการเข้าถึงเยาวชน เนื่องจากการสื่อสารระหว่างเพื่อนเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนความต้องการได้อย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับการศึกษาของคมวิทย์ สุขเสนีย์ และนิรุสรา มินทรศักดิ์ (2566) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้นำเยาวชนตามบริบทพื้นที่ และข้อเสนอของ Ballard et al. (2023) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของเยาวชนในฐานะผู้นำ และหุ้นส่วนของการดำเนินงานป้องกันการใช้สารเสพติด

ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม การได้รับการอบรมภาวะผู้นำหรือทักษะชีวิต และความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเชิงบวกของเยาวชน โดยประสบการณ์การเข้าร่วมมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานสูงที่สุด ผลนี้อาจอธิบายได้ว่า กิจกรรมโครงการเปิดโอกาสให้เยาวชนฝึกการตัดสินใจ การสื่อสาร ความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านประสบการณ์ตรง ขณะที่การอบรมและการเข้าร่วมอย่างต่อเนื่องเป็นโอกาสในการฝึกและประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านั้น ข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่าเยาวชนมีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมดำเนินกิจกรรม และเป็นพี่เลี้ยงให้เพื่อนสนับสนุนคำอธิบายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ที่พบอาจเกิดได้ทั้งจากโอกาสการเรียนรู้ระหว่างเข้าร่วมกิจกรรม และแนวโน้มของเยาวชนที่มีพฤติกรรมเชิงบวกในการเลือกเข้าร่วมโครงการ จึงยังไม่สามารถสรุปทิศทางเชิงสาเหตุได้

การดำเนินงานโครงการตามการรับรู้ของเยาวชนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงบวกในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญเมื่อควบคุมตัวแปรอื่นในแบบจำลองถดถอย แสดงว่าความสัมพันธ์เบื้องต้นไม่คงอยู่

เมื่อพิจารณาร่วมกับลักษณะส่วนบุคคลและประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม ขณะเดียวกัน ข้อมูลเชิงคุณภาพระบุว่า ครู สถานศึกษา ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายมีบทบาทในการสนับสนุนสถานที่ ทรัพยากร และการยอมรับกิจกรรม ผลทั้งสองส่วนจึงสะท้อนบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างประสบการณ์ของเยาวชนกับเงื่อนไขสนับสนุนการดำเนินงาน การพัฒนาโครงการควรให้ความสำคัญกับการจัดระบบสนับสนุนควบคู่กับการเพิ่มโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมและมีบทบาทในกิจกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของชลิตา อุดมรักษาสกุล (2564) ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชมรมและความร่วมมือในการดำเนินงาน

CHANAE Model ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบที่เชื่อมการพัฒนาเยาวชนกับระบบสนับสนุนในพื้นที่ โดย Collaboration และ Active Youth Leaders กำหนดบทบาทของภาคีเครือข่ายและแกนนำเยาวชนให้สัมพันธ์กัน ภาคีสนับสนุนทรัพยากรและการประสานงาน ส่วนแกนนำมีส่วนร่วมในการออกแบบและดำเนินกิจกรรม กลไกดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเสริมพลังที่ให้เยาวชนมีโอกาสใช้ความสามารถและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีผู้ใหญ่เป็นพี่เลี้ยงจึงเป็นเงื่อนไขสนับสนุนให้เยาวชนรับผิดชอบกิจกรรมภายใต้การดูแลที่เหมาะสม

องค์ประกอบ Heart Space และ Adaptive Activities สอดคล้องกับข้อค้นพบเรื่องการไม่ตีตราและความเหมาะสมกับบริบทพหุวัฒนธรรม ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญกับพื้นที่รับฟังให้คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้เยาวชนแสดงออก รวมถึงการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงภาษา ศาสนา เวลา และความคาดหวังของครอบครัว เงื่อนไขเหล่านี้อาจมีส่วนต่อความไว้วางใจและการยอมรับกิจกรรมของเยาวชนและผู้ปกครอง สอดคล้องกับการศึกษาของอาจารย์รินทร์ แป้นสุข และภูมิภัทวรัญ ภูมิพงศ์ศศิศา (2562) เกี่ยวกับการสื่อสารโครงการในพื้นที่ภาคใต้ และการศึกษาของคมวิทย์ สุขเสนีย์ และนิรุสรา มินทรศักดิ์ (2566) ที่พิจารณาการพัฒนาผู้นำเยาวชนภายใต้บริบทชุมชน

องค์ประกอบ Network Continuity และ Evaluation and Empowerment มุ่งแก้ไขข้อจำกัดด้านการเปลี่ยนรุ่นแกนนำ การพึ่งพาบุคคลหลัก และการติดตามผลที่ไม่ต่อเนื่อง ระบบพี่สอนน้องและฐานข้อมูลแกนนำเป็นแนวทางสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ระหว่างรุ่น ส่วนการประเมินและสะท้อนผลร่วมกับเยาวชนเปิดโอกาสให้นำปัญหาจากการดำเนินกิจกรรมมาปรับปรุงงาน การกำหนดกลไกเหล่านี้สอดคล้องกับการศึกษาของภาณุพันธ์

ไพฑูรย์ และสิทธิชัย ไสสม (2569) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแกนนำและระบบที่เลี้ยงในการขับเคลื่อนชมรมอย่างใดก็ตาม ความสามารถของรูปแบบในการรักษาความต่อเนื่องต้องพิจารณาจากการดำเนินงานและการติดตามผลในระยะยาว

ผลการทดลองใช้พบว่า ความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเยาวชนร้อยละ 95.00 มีความพึงพอใจในระดับสูง โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ ความสนใจและความเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม ความสุขและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ และเห็นว่าโครงการควรดำเนินต่อ ผลดังกล่าวสะท้อนการยอมรับรูปแบบในกลุ่มทดลอง และอาจเกี่ยวข้องกับการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของตน การแปลผลควรคำนึงว่ากลุ่มทดลองมาจากสถานศึกษาหรือชุมชนต้นแบบและมีประสบการณ์เข้าร่วมโครงการอยู่แล้ว จึงอาจมีความคุ้นเคยกับกิจกรรมมากกว่าเยาวชนที่ยังไม่เคยเข้าร่วม ความพึงพอใจที่พบจึงเป็นหลักฐานด้านการยอมรับรูปแบบในกลุ่มที่ศึกษา ส่วนผลด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมควรประเมินเพิ่มเติมดังแนวทางการประเมินค่ายและโปรแกรมป้องกันยาเสพติดของเนตรชนก บัวเล็ก และคณะ (2567) และชมพูนุท แสงวิจิตร และคณะ (2568)

การศึกษานี้แสดงให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาแบบจากปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงบวก ร่วมกับการเงื่อนไขการดำเนินงานในพื้นที่ ข้อมูลเชิงปริมาณสนับสนุนการให้ความสำคัญกับประสบการณ์ การอบรม และความต่อเนื่องในการเข้าร่วมกิจกรรม ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพอธิบายบทบาทของแกนนำ ภาศิเครือข่าย พื้นที่ปลอดภัย และความเหมาะสมทางวัฒนธรรม CHANAE Model จึงเป็นแนวทางจัดระบบการขับเคลื่อนโครงการที่มีเยาวชนเป็นผู้ร่วมดำเนินงานและมีภาศิเป็นระบบสนับสนุน โดยผลการทดลองใช้สนับสนุนการยอมรับรูปแบบ

#### สรุปผล

การวิจัยนี้ได้รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการ TO BE NUMBER ONE โดยใช้พลังแกนนำเยาวชนในอำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส เรียกว่า CHANAE Model ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความร่วมมือของภาศิเครือข่าย พื้นที่ปลอดภัยทางใจ แกนนำเยาวชนเชิงรุก เครือข่ายต่อเนื่องกิจกรรมที่ปรับตามบริบท และการประเมินเพื่อเสริมพลังผลการศึกษาพบว่า ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรม การได้รับการอบรมภาวะผู้นำหรือทักษะชีวิต และความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมเชิงบวกของ

เยาวชน หลังทดลองใช้รูปแบบ เยาวชนมีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนการยอมรับรูปแบบในกลุ่มทดลอง รูปแบบนี้จึงเป็นแนวทางสำหรับการจัดระบบการมีส่วนร่วมของเยาวชนและภาศิเครือข่ายในบริบทพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้ ผลการศึกษายังไม่เพียงพอที่จะยืนยันประสิทธิผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการลดการใช้สารเสพติด

#### ข้อจำกัดการวิจัย

การศึกษาดำเนินการในอำเภอเดียวซึ่งมีบริบทพหุวัฒนธรรมเฉพาะ การนำผลไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นจึงต้องพิจารณาความแตกต่างด้านศาสนา ภาษา ระบบสถานศึกษา และทรัพยากร กลุ่มทดลองคัดเลือกจากสถานศึกษาหรือชุมชนต้นแบบ และทุกคนเคยเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ผลการประเมินจึงอาจไม่สะท้อนการยอมรับรูปแบบของเยาวชนที่ยังไม่เคยเข้าร่วมหรือยังไม่เข้าถึงโครงการ

#### ข้อเสนอแนะ

##### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานสาธารณสุขและสถานศึกษาควรนำ CHANAE Model ไปประยุกต์ใช้เป็นกรอบการวางแผนและดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE ร่วมกับเยาวชน โดยกำหนดบทบาทของแกนนำเยาวชน ครูที่เลี้ยง และภาศิเครือข่ายให้ชัดเจน ปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับภาษา ศาสนา วิถีชีวิต และช่วงเวลาที่เยาวชนสามารถเข้าร่วมได้ รวมทั้งจัดระบบส่งต่อแกนนำระหว่างรุ่นและการสะท้อนบทเรียนหลังดำเนินกิจกรรม

ควรจัดทำคู่มือการดำเนินงานที่ระบุรายละเอียดกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และวิธีติดตามประเมินผล เพื่อให้สามารถนำรูปแบบไปดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ การจัดทำฐานข้อมูลแกนนำเยาวชนควรมุ่งสนับสนุนการประสานงานและความต่อเนื่องของเครือข่าย โดยกำหนดสิทธิการเข้าถึงและมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม

##### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบโดยประเมินก่อนและหลังดำเนินงาน มีกลุ่มเปรียบเทียบ และติดตามผลในระยะ 6 เดือนหรือ 1 ปี โดยใช้ตัวชี้วัดพฤติกรรมเชิงบวก ทักษะชีวิต ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด ควบคู่กับการประเมินความพึงพอใจ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและความคงอยู่ของผลลัพธ์

ควรศึกษาการเข้าถึงและการยอมรับรูปแบบในเยาวชนที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการ ตลอดจนประเมินการดำเนินงานใน

พื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อพิจารณาเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้และขยายผล หากมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลแกนนำ ควรประเมินความเหมาะสมและการใช้งานของระบบแยกจากการประเมินผลลัพธ์ของรูปแบบ

#### กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส สำนักงานสาธารณสุขอำเภอจะนะ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ครู ผู้ดูแลชมรม TO BE NUMBER ONE และภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานวิจัย รวมทั้งแกนนำเยาวชน และสมาชิกโครงการทุกคนที่ให้ข้อมูลและเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย

#### เอกสารอ้างอิง

- ก้องเกียรติยศ แซพิมพ์พันธ์, ประจักษ์ บัวผัน, และสุรัช พิมพา. (2564).  
แรงจูงใจและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่มีผลต่อการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE  
ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดบึงกาฬ. วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา), 21(3), 236–250.  
คมวิทย์ สุขเสนีย์, และนิษฐา มินทรศักดิ์. (2566).  
รูปแบบการพัฒนาผู้นำเยาวชนในบริบทพื้นที่บ้านเกิด: กรณีศึกษา กลุ่มเยาวชนบ้านนากอ ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา.  
วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(4), 65–76.  
ชมพูนุท แสงวิจิตร, รุ่งนภา สูดินันท์โอกาส, ศรีประไพ อินทร์ชัยเทพ, และมณีนรัตน์ พันธุ์สวัสดิ์. (2568).  
ผลของโปรแกรมการป้องกันการใช้ยาเสพติดในเด็กวัยรุ่นตอนต้น. วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ  
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์, 9(2).  
<https://he01.tci-thaijo.org/index.php/bcnsp/article/view/279881>  
ชลิตา อุดมรักษาสกุล. (2564).  
รูปแบบการบริหารจัดการชมรม TO BE NUMBER ONE จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารสหวิชาการเพื่อสุขภาพ, 3(1), 15–28.

- เนตรชนก บัวเล็ก, ปราณี พวงเจริญ, นันทพร ฉวยกระโทก, และโอภาส พลกุล. (2567).  
การประเมินประสิทธิผลของค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง.  
วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์, 8(2), e270714. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/bcnsp/article/view/270714>  
ภาณุพันธ์ โพธิ์บุรุษ, และสิทธิชัย ไสสม. (2569).  
การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนชมรม TO BE NUMBER ONE จังหวัดพะเยาสู่ความเป็นเลิศในระดับประเทศ.  
วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมล้านนา, 16(1), 1–28. [https://he05.tci-thaijo.org/index.php/CHDMD\\_KKU/article/view/7592](https://he05.tci-thaijo.org/index.php/CHDMD_KKU/article/view/7592)  
อาจารย์นทร์ แป้นสุข, และภูมิศักดิ์ ภูมิพงศ์ศิริ. (2562).  
การสื่อสารส่งเสริมเยาวชนโครงการทูบีนัมเบอร์วันพื้นที่ภาคใต้ สนองพระดำริฯ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรีนารีรัตนราชกัญญา.  
วารสารการบริหารและการจัดการ, 9(1), 179–186.  
Aresi, G., Ferrari, V., Marta, E., & Simões, F. (2023).  
Youth involvement in alcohol and drug prevention: A systematic review. Journal of Community & Applied Social Psychology, 33, 1256–1279. <https://doi.org/10.1002/casp.2704>  
Ballard, P. J., Kennedy, H. K., Collura, J. J., Vidrascu, E., & Garcia Torres, C. (2023). Engaging youth as leaders and partners can improve substance use prevention: A call to action to support youth engagement practice and research. Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy, 18, Article 71. <https://doi.org/10.1186/s13011-023-00582-7>